

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Михаил Босилков Мелтев,
Нов български университет

Относно: дисертационен труд на Светла Руменова Нейкова „Документално кино в дигиталната епоха“ за присъждане на образователната и научна степен „доктор“

Общи данни по конкурса

Светла Руменова Нейкова е представила дисертационен труд озаглавен „Документалното кино в дигиталната епоха“ (общо 145 с.), автореферат (38 с.), професионална биография, списък с публикации и научни приноси.

Общи констатации

Докторант Нейкова е завършила специалност Филмово и телевизионно операторско майсторство в НАТФИЗ „Кръстьо Сарафов“. Има професионален опит повече от петнадесет години като оператор и монтажист в телевизии и в независими продукции. Работи в Институт за Изкуствознание към БАН, от 2016 преподава в НАТФИЗ и от 2017 е редовен докторант по операторско майсторство в катедра „Филмово и телевизионно операторство“. Творческата биография на докторанта включва осем заглавия. Филмът „Чуй“, на който е оператор и монтажист получава награда за дебют на Националния Фестивал за документално и анимационно кино „Златен ритон“, Пловдив - 2014. Списъкът с научни публикации включва две заглавия в специализирани издания по темата на дисертацията.

Дисертационен труд носи заглавието „Документалното кино в дигиталната епоха“ и съдържа увод, три глави, заключение, списък с приноси, списък на източниците, библиография и приложения. Текстът се гради върху исторически преглед на възникването и развитието на

документалното кино и дигиталната техника и анализ значими световни школи и знакови заглавия в документалистиката. Научен ръководител е проф. д-р Теодор Янев.

Авторефератът е конструиран и написан съгласно утвърдените изисквания.

Впечатления от дисертационния труд

Представената докторска дисертация е в общ обем 145 с. и се състои от съдържание, въведение, основен текст, заключение, филмография и библиография; основният текст е 110 с. с илюстрации, авторефератът – 20 с. Цитиранията са изписани коректно под линия на всяка страница. В съдържанието присъства точка „Източници“, но на с.128 има само заглавие и след него следва второ заглавие „Библиография“. Библиографията е прегледна, разделена е на български, чуждестранни и електронни заглавия – общо 42 (въпреки че по общата номерация те са 50, в началото след №1 следва №9), интернет източници - 22, изписани според правилата на БАН. Приложени са филмография от 26 чужди и 4 български заглавия, сравнителна таблица на дигитални камери и таблица с номинирани филми от Американската филмова академия (таблиците в приложенията са без описание и без превод на български език, но в текста са описани коректно). Работата е добросъвестно подредена въпреки посочените техническите грешки (вероятно от недоглеждане).

В Увода авторът кратко, конспективно, но затова пък ясно и точно изяснява актуалността, целите, задачите и методите на изследването, с определен акцент върху развитието на т.нар. кривейтив документи, както и структурата на съдържанието му. Добро впечатление прави и формулирането на шест хипотези при първоначалното излагане на структурните параметри. Същият конспективен стил е приложени в края на дисертацията в отчитането на резултатите от изследването и тенденциите на развитие, вследствие на дигитализацията.

Първата глава е посветена на „Теоретико-постановъчните аспекти - естетика на документалното кино и развитието ѝ в зависимост от развитието на

дигиталната техника ". Съдържанието ѝ е разделено в пет точки, в които се систематизират операторските изразни средства в документалното кино, както и снимачната техника с исторически препратки и преглед. Теоретичните описания се преплитат с наблюдения върху филми - български и чуждестранни. Авторът предлага квалификация на дигиталните формати стегнато и ясно в сравнителен аспект. В хронологичното развитие на снимачните камери не пропуска и фото-камерите, които днес играят съществена роля в документалното кино. Струва ми се, че описанието на платформите, които предлагат филмово съдържание онлайн (on demand и pay-per-view) е по-обширно от нужното за темата, но въпреки това то има своя информационна и познавателна стойност. Според автора, понятието криейтив документи се различава от художествен документален филм – понятие, възприетото в българската теория. Тя аргументира своето твърдение и донякъде успява. Прегледът на новите технологии 3D и VR, които смело навлизат в документалния разказ е любопитен. Разглеждайки въвеждането им, докторантът обобщава: "... когато става дума за 3D и VR кино, по-голям успех имат филми, в които се използва анимация."

Втора глава е посветена на „Методологията“. Нетрадиционно за научен труд тук, почти в средата на текста се заявява методологията на изследване. Възниква въпросът коя методология се прилага в Първа глава? Заявеният тук метод е „анализ на съдържанието на филми от лентовата и дигиталната епоха и интервюта на експерти, на авторите на филмите“ и сравнението между тях. Съдържанието на главата е една страница.

Трета глава логично се занимава с „Анализ на избраните филми“. Подробно са анализирани Вим Вендерс и Ерол Морис. Обобщени са творческите им търсения, довели до употребата на дигитална техника на снимане. Двамата са безспорно интересни и значими за киното и за документалистиката. Следващата точка се основава на класификацията на Бил Никълс на неигралните форми. Синоптирани са документални заглавия, номинирани за Оскар. В текста посветен на българското документално кино ми се стори оскъден: в историческите препратки липсват знакови имена като Юли Стоянов, Хр. Ковачев. Не разбрах твърдението на с. 113: " Оказва се дори, че ако даден филм е селектиран да участва във фестивала "Златен ритон", то неговото място

в историята на българското кино е осигурено“, защото фестивалът по статут включва всичко произведено от НФЦ през годината; селекция има за останалите филми. Освен това в тази част присъстват заглавия, които според мен попадат в категорията „доку-соуп“ поради развлекателната си природа и стремеж да се харесат на масови аудитории на всяка цена. Участието на докторанта в екипа на Адела Пеева обяснява пристрастието към този автор. Въпреки че в научен труд се изисква обективност, тук силната страна на анализа е искреността и личното наблюдение и опит.

Заключение

Смятам, че Светла Руменова Нейкова показва достатъчно познания в областта на творчеството и технологиите. Трудът като цяло е положителен.

В резултат на казаното дотук, смятам, че представената монография „Документалното кино в дигиталната епоха“ има качествата на дисертационен труд и препоръчвам на научното жури да присъди на Светла Руменова Нейкова образователната и научна степен „доктор“.

Гласувам с „да“.

София
21.09.2020

Рецензент:
(Проф. д-р Михаил Мелтев)